

Балабақшада аутизм спектрі бұзылған балалардың педагог-ассистенттің сүйемелдеудің ерекшеліктері

№34 «Ақ бидай» б/б
педагог-психологы
Смагулова К.Н

Балаларды қалай оқыту керек? Оларды киінуге, қасық пен шанышқыны қолдануға, рахмет айтуға қалай үйретуге болады? Баланың қонақта, дүкенде, балабақшада өзін жақсы ұстауы үшін не істеу керек? Бұл сұрақтар барлық ата-аналарда, әсіресе аутизм спектрінің бұзылуы бар баланы тәрбиелейтіндерде туындайды

Балалардағы аутизмнің белгілері:

- Басқа балалармен араласқысы келмеу;
- Оқу қабілетінің және зейіннің нашар болуы;
- Тұйықталу және эмоцияларын көрсетпеу;
- Тілдің кеш шығуы және оның жұпынылығы;
- Жиі қайталанатын біртекті қозғалыстар жасау;
- Тамақ ішуден бас тарту және ұйқының бұзылуы
- Көзге тіке қарамау;
- Басқа балаларға қызықпау;
- Кей дыбыстарға сезімтал болу;
- Агрессия көрсету;
- Эмоциясын басқаларға түсініксіз түрде көрсету.

- Осы мақсатта 2020 жылы Қазақстанда алғаш рет елорданың №34, 89 балабақшаларында инклюзивті қолдау кабинеттері ашылды. Бұл аутизм және басқа да психикалық аурулары бар балаларға инклюзивті білім беру моделін енгізуге бағытталған бірлескен пилоттық жоба.

Инклюзивті қолдау кабинеті ПМПК және ВКК қорытындысы бар, 5 балаларға арналған. Барлық балабалар жалпы білім беретін топтарға барады, әр балаға педагог-ассистент (жеке ілесіп жүруші) бекітілген.

Педагог-ассистент (жеке ілеспе адам) жеке бағдарламаға және сабақ жоспарларына сәйкес жеке сабақтар жүргізеді. Бұл оның оқу қызығушылықтарын қалыптастыруға көмектеседі. Балалармен қарым-қатынас дағдыларын, өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын қалыптастыру және дамыту бойынша жұмыс жасайды. Бағдарламаны одан әрі жаңарту үшін күнделікті мәліметтерді жинайды (мінез-құлық, нұсқауларды орындау және т.б.) Оқу материалын меңгеруге арналған құралдарды дайындайды.

Жұмыстың бастапқы кезеңінде баламен танысу орын алады, ойын, сүйікті іс-әрекеттер мен балаға ұнайтын әрекеттердің көмегімен жылы атмосфера құрылады. Басқару бақылауы орнатылады. Педагог-ассистент баланы тапсырмаларды орындауға ынталандыратын заттарды, ойыншықтарды, тәттілерді немесе әрекеттерді анықтау үшін тестілеу жүргізеді.

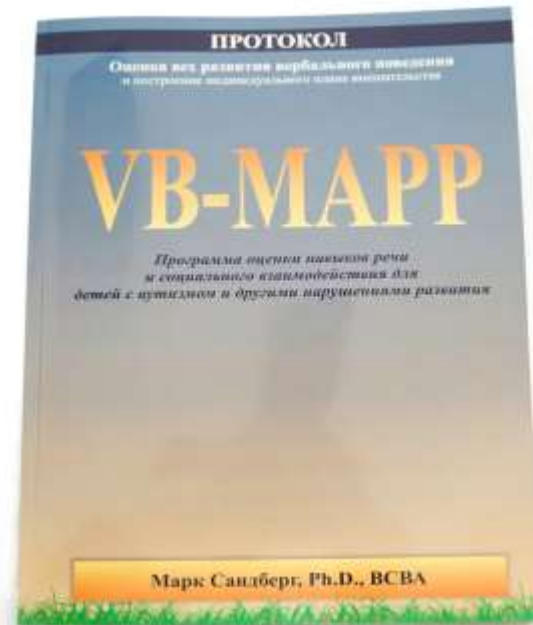
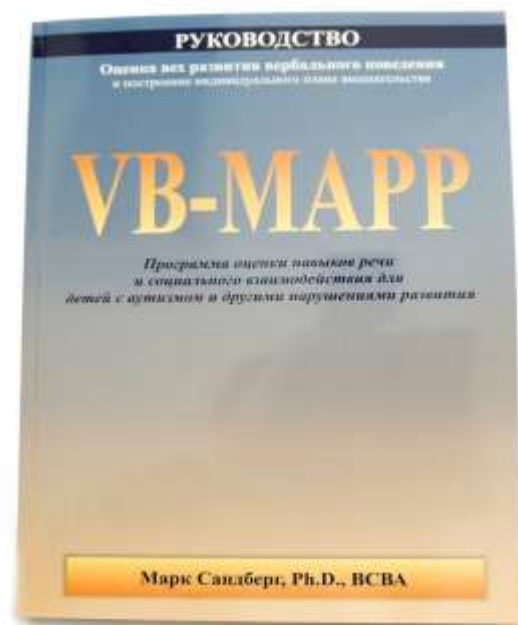
Оценка предпочтительных стимулов		
Имя ребенка/ возраст на момент тестирования	М	
Дата проведения теста	12.11.2020	
Тестировщик	Морган	
Вид тестирования стимулов	Метод «Множественный выбор»	
Таблица тестирования	Предмет	Порядок выбора
	Шоколад Сникерс	2
	Семечки очищенные	5
	Чипсы	1
	Печенье	4
	Мармелад	3
	Попурн	6
	Папы	7
Иерархия предпочтений	Высоко предпочтительные	Средне предпочтительные
	1. Чипсы 2. Шоколад Сникерс 3. Мармелад	4. Печенье 5. Семечки очищенные
		Низко предпочтительные 6. Попурн 7. Папы
Вывод	Чипсы, шоколад и мармелад могут быть поощрением за более сложные задания, печенье и семечки имеют потенциал быть поощрением за простые типы заданий, а попурн и папы не имеют потенциала для того, чтобы быть поощрениями.	

По состоянию на июль 2021г. М также предпочитает первичные топливные окисления при формировании сложных наноком, за простые типы заданой может собирать жетоны и далее получать перерыв и катание на гониме. Возвращается на занятии по таймеру, перемена предоставляется в зависимости от продолжительности занятия.

[illegible]

Педагог ассистент ИҚК мұғалімімен бірге баланы тексереді. VB-MAPP қолданбасында қолданылатын диагностикалық құралдар, тест жасаушы – Марк Сандберг.

-

[illegible]

Педагог-ассистент (жеке ілесіп жүретін тұлғаның) түзету жұмысы мінез-құлықты қолданбалы талдаудың принциптері мен әдістерін (АВА терапиясы) қолдану арқылы жүзеге асырылады.

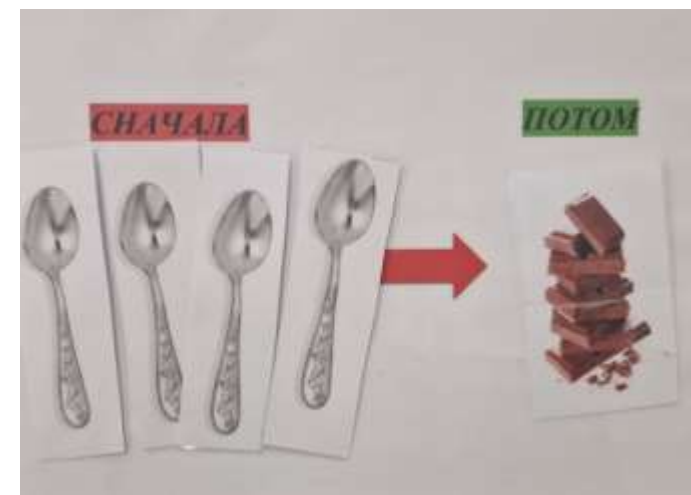
Балаларды жеке форматтан топтық форматқа көшіру үшін ИҚК топтық форматтағы мінез-құлық дағдылары және фронтальды нұсқауларды түсінуі дамытылатын жалпы сабақтар өткізеді.

Топта педагог-ассистенттің қызметін ұйымдастыру

Педагог-ассистенттің тәрбиеленушімен өзара іс-қимылы:

- Тәрбиеленушінің жағдайын эмоционалды бақылайды (жанжалды жағдайды шешуге көмектеседі, тыныштандырады, ынталандырады және т.б.) және физикалық (егер демалу керек болса, топтан басқа бөлмеге, оңалту бұрышына шығара алады);
- Баланың білім беру қызметін түзетеді, оқу жүктемесін мөлшерлейді;
- Тәрбиеленушілердің мінез-құлқын түзейді, жағымсыз мінез-құлық жағдайларын болжайды және түзетеді..
- Көрнекі кестені және PEKS картоларын пайдаланады;
- «Қазір-сосын» планшетін пайдаланады

Педагог-ассистент мен топ тәрбиешілерінің өзара іс-қимылы:

Педагог-ассистент тәрбиешімен талқылайды және түзетеді:

Педагог ассистент мен тәрбиеленушінің келіссөздері кезіндегі мүмкін болатын қиындықтар, сабақтан кету және қайту, баланың мінез-құлық ерекшеліктері;

Бала тәрбиешіні тыңдау және оның нұсқаулықтарын орындау үшін Педагог ассистент:

Баланың назарын тәрбиешіге, тапсырмаға аударады: "... (тәрбиешінің аты), тыңда "...;

«Тақтаға қара»;

«Қарындаш ал».... және т.б.

Педагог-ассистенттің топтың басқа тәрбиеленушілерімен өзара іс-қимылы:

- Балалар ұжымында не болып жатқанын бақылайды - балалар не туралы сөйлейді, не ойнайды;
- Балаларға баламен қалай сөйлесуді түсіндіреді, тәрбиеленушіні ұжымдық ойындарға енгізуді ұйымдастырады;
- Егер әңгіме тақырыбы тәрбиеленушінің ерекшеліктеріне қатысты болса - балалардың сұрақтарына жауап береді;
- Егер бұл балаға қатысты болса, тәрбиеленушілер арасында туындаған қайшылықтарды болжайды және реттеуге қатысады

Педагог-ассистенттің ата-анасымен өзара іс-қимылы:

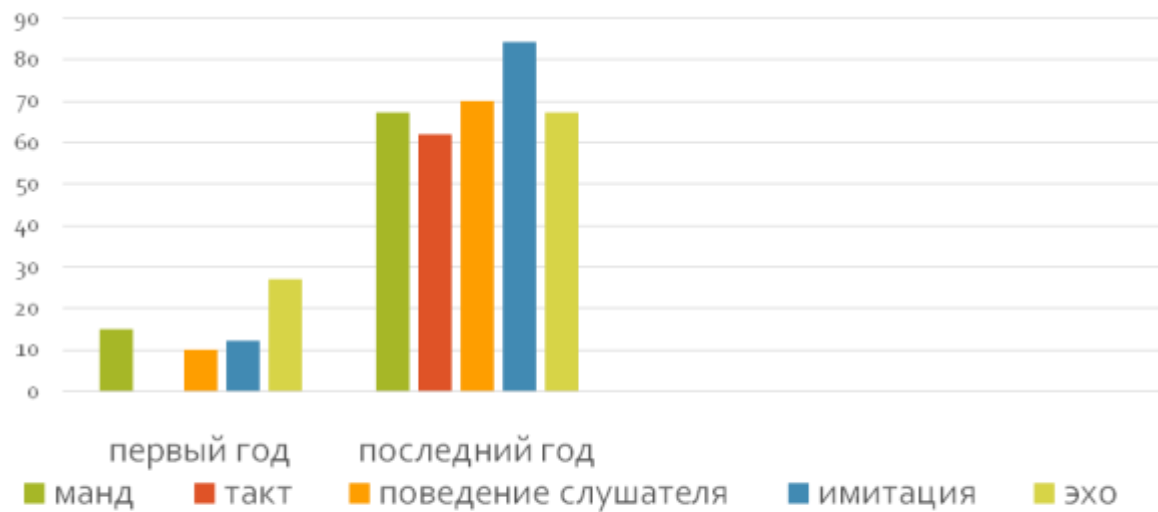
- мамандар тарапынан баламен күнде ЖДБ бойынша пысықталған мақсаттар көрсетілетін коммуникациялар парағының негізінде күнделікті кері байланыс сақталады,
- ата-аналар тарапынан баланың жағдайы мен мінез-құлқы, көңіл-күйі туралы ақпарат ұсынылады

[illegible]

Педагог-ассистенттің басқа мамандармен өзара іс-қимылы (музыкалық жетекші, дене шынықтыру жөніндегі нұсқаушы)

- Тәрбиеленушімен жұмысты оңтайландыру бойынша ұсыныстар енгізеді;
- Мерекелер сабақтарын, бос уақыттарын өткізу кезінде көмек көрсетуді жүзеге асырады

	манд	такт	Поведени е слушателя	Имитаци я	Эхо
Первый год -3 года	15	0	10	12	27
Последний год- 6 лет	67	62	70	84	67

Педагог-ассистенттың дұрыс ұйымдастырылған жұмысы кезінде қалыпты және «ерекше» балалардың өзара әрекеттесу екеуіне де пайдасын тигізеді. Қалыпты балалардың болашақта дамуында «ерекше» балалармен қарым-қатынаста болу кедергі болмайды, ал «ерекше» балалар қоғамда әлеуметтенуді үйренеді.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ